

Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Кафедра права, психології та сучасних європейських мов

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми трудового права

повна назва навчальної дисципліни

для підготовки
студентів ступеня
вищої освіти

магістр

року набору

2020

молодший бакалавр,
бакалавр чи магістр

курсу

1

номер курсу, на якому викладається дисципліна

форма навчання

денна / заочна

форма навчання

статус дисципліни

вибіркова

Харків, 2020 рік

Розробник:

Топоркова Марина Миколаївна,
завідувач кафедри права, психології та
сучасних європейських мов, кандидат
юридичних наук, доцент

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий
ступінь, вчене звання повністю

10.09.2020 р.

підпис

М. М. Топоркова

ініціали та прізвище

Програму розроблено на підставі силабусу навчальної дисципліни,
затвердженого на засіданні методичної ради інституту, протокол від
08.05.2020 р. № 04.

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії інституту,
протокол від 11.09.2020 р. № 01.

Голова методичної комісії

підпис

Н. В. Ветрова

ініціали та прізвище

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти глибоких і міцних знань у галузі трудового права, яке регулює суспільні відносини у найважливішій сфері життєдіяльності людей – праці, розкриття ролі трудового права у вирішенні завдань соціального і економічного розвитку суспільства, показ значення забезпечення додержання законності в трудових і тісно пов'язаних з ними відносинах, що передують або впливають з трудових; набуття теоретичних знань і практичних навичок у питанні правового регулювання трудової діяльності в умовах формування ринкових відносин в Україні.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система суспільних відносин щодо застосування найманої праці й колективні трудові відносини.

Навчальна дисципліна передбачає знання основ філософії, правознавства та планується до вивчення здобувачами ступеня вищої освіти бакалавр на 3 курсі.

Мова викладання – українська.

У результаті вивчення дисципліни студент має

знати:

– основні історичні етапів становлення та розвитку трудового законодавства;

– сучасний стан впровадження організаційно-правових засобів визначених в стратегічних та державних програм розвитку, які стосуються працевлаштування населення;

– теорії, концепції, наукові підходи становлення та подальшого розвитку трудового права;

– нормативно-правові основи міжнародного трудового права;

вміти:

– аналізувати і порівнювати вітчизняні та зарубіжні теорії трудового права, розвивати основи таких нових міждисциплінарних напрямів як філософія трудового права, трудово-правова політика;

– аналізувати нормативно-правові акти у відповідних сферах трудових відносин та висловлювати власну позицію щодо їх систематизації та відповідного структурування законодавства;

– виявляти та адекватно реагувати на факти порушення чинних національних та міжнародно-правових актів, що регулюють трудові правовідносини;

– проводити науково-правові дослідження з проблем трудового права;

– аналізувати трудові договори, контракти, порушення під час їх розірвання;

– застосовувати положення локальних правових актів під час розв'язання індивідуальних та колективних трудових спорів, дострокового розірвання трудового договору, притягнення працівників до матеріальної та дисциплінарної відповідальності;

– розробляти локальні акти, відповідно до специфіки та напрямів діяльності підприємств, установ та організацій;

– аналізувати та узагальнювати судову практику та діяльність Комісій по трудовим спорам.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття, предмет, методи, принципи та система трудового права

Поняття та предмет трудового права. Методи правового регулювання трудових правовідносин. Система трудового права. Функції трудового права України. Принципи трудового права: рівноправність у праці й зайнятості, заборона дискримінації в праці; принцип свободи праці; принцип поєднання централізованого, договірного і локального регулювання з питань праці; принцип єдності і диференціації з питань праці; принцип ефективності права на працю, інших трудових прав; принцип розвитку трудового права і законодавства відповідно до міжнародних стандартів.

Тема 2. Трудові правовідносини

Поняття, структура та зміст трудових правовідносин. Суб'єкти трудових правовідносин. Правовий статус громадянина (працівника) як суб'єкта трудового права. Роботодавці як суб'єкти трудового права, їх види, права та обов'язки. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права. Правовий статус профспілок в Україні: поняття, функції, законодавство про профспілки. Зміст правовідносини, тісно пов'язані з трудовими.

Тема 3. Джерела (форми) трудового права

Поняття та класифікація джерел (форм) трудового права. Міжнародні договори України у системі джерел трудового права. Локальні нормативні акти як джерела трудового права. Місце рішень судової гілки влади у системі джерел трудового права. Проект Трудового кодексу – нові можливості чи нові обмеження?

Тема 4. Колективні договори та угоди

Поняття, сторони, зміст та сфера дії колективного договору. Порядок (стадії) укладення та форма колективного договору. Дія колективного договору. Колективні переговори з укладення колективних договорів і угод. Колективні угоди та їх значення у регулюванні трудових відносин.

Тема 5. Правове забезпечення зайнятості та працевлаштування громадян

Право на зайнятість за законодавством України. Категорії громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню. Допомога по безробіттю: умови та розмір її призначення. Державна служба зайнятості, її структура та повноваження. Міжнародні стандарти у сфері зайнятості.

Тема 6. Трудовий договір (контракт)

Поняття трудового договору та його характеристика в сучасний період. Трудовий договір та його відмінність від цивільно-правових договорів. Зміст трудового договору. Порядок укладення трудового договору, форма трудового договору. Контракт як вид трудового договору: сфера застосування, зміст та порядок його укладення і розірвання. Правове регулювання випробування при прийомі на роботу

Переведення та переміщення як види зміни умов трудового договору. Зміна істотних умов праці. Загальні підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Додаткові підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу з окремими категоріями працівників за певних умов. Переважне право на залишення на роботі при вивільненні працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці.

Тема 7. Робочий час і час відпочинку

Поняття робочого часу. Види робочого часу. Поняття та співвідношення скороченого і неповного робочого часу. Режим робочого часу та його види.

Поняття та види часу відпочинку. Поняття та види відпусток. Щорічна основна відпустка і порядок її надання. Щорічні додаткові відпустки, їх види і порядок надання. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творчі відпустки. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати і порядок їх надання.

Тема 8. Оплата праці (заробітна плата). Гарантії і компенсації працівника

Поняття заробітної плати: сфери її правового регулювання. Системи оплати праці. Тарифна система та її елементи. Оплата праці при відхиленнях від нормальних умов праці (нічний час, простої, надурочні роботи тощо). Гарантійні та компенсаційні виплати. Форми та порядок виплати заробітної плати. Порядок проведення відрахувань із заробітної плати.

Тема 9. Дисципліна праці. Дисциплінарна відповідальність

Поняття трудової дисципліни та методи її забезпечення. Внутрішній трудовий розпорядок. Заохочення за успіхи в роботі. Дисциплінарна відповідальність у трудових правовідносинах. Види дисциплінарних стягнень та порядок їх застосування.

Тема 10. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору

Поняття, правові підстави та умови матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності працівників. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність. Визначення розміру шкоди та порядок її покриття.

Тема 11. Правове забезпечення охорони праці та гарантії прав працівників на охорону праці

Поняття та організація охорони праці на виробництві. Охорона праці жінок. Охорона праці неповнолітніх та інших. Охорона праці осіб зі зниженою працездатністю. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на підприємствах, установах, організаціях. Відповідальність за порушення вимог законодавства про охорону праці.

Тема 12. Трудові спори (конфлікти) та порядок їх вирішення. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю

Поняття, види та класифікація трудових спорів. Розгляд трудових спорів у КТС. Розгляд трудових спорів у судах. Поновлення на роботі та оплата за вимушений прогул.

Тема 13. Правові засади загальнообов'язкового державного соціального страхування (ЗДСС) в Україні

Види ЗДСС: державне і недержавне. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного страхування на випадок безробіття. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного страхування від нещасного випадку на виробництві. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

Тема 14. Страховий стаж та його юридичне значення в трудовому праві

Поняття, класифікація стажу та його юридичне значення в трудовому праві. Обчислення та підтвердження трудового стажу. Страховий стаж та його значення в трудовому праві. Єдиний соціальний внесок та порядок його сплати. Добровільна участь у системі ЗДПС.

Тема 11. Правове забезпечення охорони праці та гарантії прав працівників на охорону праці																					
Тема 12. Трудові спори (конфлікти) та порядок їх вирішення. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю	26	2		2		22								26			2		24		
Тема 13. Правові засади загальнообов'язкового державного соціального страхування (ЗДСС) в Україні	26	2		2		22								18					18		
Тема 14. Страховий стаж та його юридичне значення в трудовому праві														18					18		
Усього годин / кредитів ECTS	180/6	14		14		152								180/6	6		6		168		

Навчальні матеріали з освітнього компоненту доступні у відповідному інтерактивному курсі на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту: <https://edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=4649>

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Поняття, предмет, методи, принципи та система трудового права

1. Виділіть трудові відносини, що безпосередньо пов'язані з процесом праці і відносини, що тісно пов'язані з трудовими відносинами або витікають з трудових відносин.
2. Ознайомтеся з еволюцією трудових правовідносин в Україні та у світі в цілому.
3. Розгляньте особливості методу правового регулювання трудових відносин.

Тема 2. Трудові правовідносини

1. В чому суть змісту трудових правовідносин?
2. Які основні документи регулюють трудові правовідносини?
3. Визначте основні положення регулювання праці? Яка установа здійснює вищий нагляд за дотриманням трудового законодавства?
4. Які знаєте державні органи, що здійснюють контроль праці?
5. Які є органи контролюючі охорону праці?
6. Що являють собою профспілки?
7. Які права мають профспілки?
6. Як проходить контроль за законодавством з боку профспілок?

Тема 3. Джерела (форми) трудового права

1. Які повноваження ВС України з питань роз'яснення законодавства про працю?
2. Які права має ВС України за Конституцією України з питань чинного законодавства про працю?
3. Що являє собою диференціація трудового права?
4. У чому суть єдності диференціації?
5. У чому проявляється єдність трудових правовідносин?
6. Чому Україна підтримує основні положення видані МОП?
7. Які Угоди підтримує Україна у сфері праці?
8. Які в Україні є Угоди і Договори з країнами колишнього СРСР у питаннях праці?

Тема 4. Колективні договори та угоди

1. Хто проводить контроль за виконанням колективного договору?
2. Які органи створюються додатково для проведення контролю?
3. Що являє собою адміністративна / матеріальна / дисциплінарна / кримінальна / громадська відповідальність за невиконання договору?

Тема 5. Правове забезпечення зайнятості та працевлаштування громадян

1. Проаналізуйте Конвенції №№ 2 (про безробіття) 88 (про організацію служби зайнятості)?
2. У чому суть Конвенцій №№ 111 (про дискримінацію в галузі праці і зайнятості), 122 (про політику в області зайнятості)?
3. Яка суть гарантій визначена ст. 51 КЗпП?
4. Які гарантії надаються випускникам?
5. Розгляньте систему органів працевлаштування та їх функції.
6. Розгляньте організаційно-правові форми підготовки та підвищення кваліфікації працівників, що суміщають роботу з навчанням.

Тема 6. Трудовий договір (контракт)

1. Які знаєте трудові договори в залежності від специфіки змісту?
2. Яка залежність трудових договорів від їх форми?
3. Які умови переведення діють для жінок, що мають дітей до 3 років?
4. У яких випадках проходить відсторонення працівника від роботи?
5. Хто має право відсторонити від роботи?
6. Як проходить порядок звільнення з роботи?
7. Які компенсації видаються при звільненні з роботи?
8. Окреслити відмінність трудового договору від цивільно-правових договорів пов'язаних з працею.

Тема 7. Робочий час і час відпочинку

1. Як проходить порядок надання відпусток без збереження заробітної плати?
2. Хто має право на відпустки без збереження зарплати?
3. Як визначається стаж роботи при визначенні відпусток?
4. Коли в обов'язковому випадку надається відпустка?
5. Які обставини впливають на порядок надання відпусток?
6. Розгляньте сутність надурочних робіт та обмеження надурочних робіт і заборона залучення до них окремих категорій працівників.
7. Ознайомтесь з підставами для надання соціальних відпусток.

Тема 8. Оплата праці (заробітна плата). Гарантії і компенсації працівника

1. Розгляньте відрахування із заробітної плати, обмеження відрахувань із заробітної плати, відрахування, що можуть проводитися за наказом чи розпорядженням власника (або уповноваженого ним органу).
2. Розгляньте види внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, базу обчислення внесків, порядок та строки перерахування внесків до відповідних фондів.
3. Які особливості українського реформування оплати праці?

Тема 9. Дисципліна праці. Дисциплінарна відповідальність

- 1 Ознайомтесь з типовими Правилами внутрішнього трудового розпорядку як методу забезпечення порядку на підприємстві.
- 2 Розгляньте порядок і строки застосування дисциплінарних стягнень а також оскарження і зняття неправомірних дисциплінарних стягнень.
- 3 Окресліть додаткові заходи впливу на порушників дисципліни праці.

Тема 10. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору

1. Що таке підвищена матеріальна відповідальність?
2. Які розміри виплати нестачі при підвищеній матеріальній відповідальності?
3. За якою формулою визначається розмір шкоди?
4. Як визначається розмір матеріальної шкоди і як несеться за неї відповідальність?
5. Як проходить процес відшкодування при внесенні працівником грошової суми?
6. Які особливості при відшкодування у вигляді натур?

Тема 11. Правове забезпечення охорони праці та гарантії прав працівників на охорону праці

- 1 Розгляньте загальний підхід до розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві, оформлення наслідків розслідування нещасних випадків.
2. Ознайомтесь з порядком відшкодування шкоди, заподіяної працівникові ушкодженням його здоров'я під час виконання ним трудових обов'язків.
3. Яка передбачена відповідальність службових осіб за порушення законодавства про працю і правил техніки безпеки.
4. Окресліть умови та додаткові гарантії праці жінок, пільги для вагітних жінок і жінок які мають дітей.

Тема 12. Трудові спори (конфлікти) та порядок їх вирішення. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю

1. Що таке судовий розгляд трудового спору?
2. Які питання розглядають районні суди?
3. Які питання трудових правовідносин відносяться до безпосереднього розгляду у суді?
4. Як проходить процес подання заяви?
5. Який строк позовної давності?
6. Як проходить процес поновлення на роботу?
7. Які основні положення ст. 235 КЗпП?

Тема 13. Правові засади загальнообов'язкового державного соціального страхування (ЗДСС) в Україні

1. Розгляньте порядок надання допомог та пенсій.
2. Ознайомтесь з нарахуванням та перерахунком пенсій.
3. Охарактеризуйте поняття, порядок встановлення та підтвердження тимчасової втрати працездатності.

Тема 14. Страховий стаж та його юридичне значення в трудовому праві

1. Який порядок підтвердження страхового стажу?
2. Розгляньте поняття непрацездатності як соціального ризику, види непрацездатності
3. Охарактеризуйте правовий статус застрахованих осіб.

Зміст, порядок виконання та критерії оцінювання самостійної роботи студентів наведено у відповідному інтерактивному курсі на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту: <https://edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=4649>

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного-інституту КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

5. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються наступні форми оцінювання та схема розподілу балів:

	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
1	Поточний контроль	60	60
1.1	<i>Тема 1</i>		
	Робота на практичних заняттях	1	1
	Виконання завдань для самостійної роботи	1	1
	Тестування на Порталі	1	1
1.2	<i>Тема 2</i>		
	Робота на практичних заняттях	1	1
	Виконання завдань для самостійної роботи	1	1
	Тестування на Порталі	1	1
1.3	<i>Тема 3</i>		
	Робота на практичних заняттях	1	1
	Виконання завдань для самостійної роботи	1	1
	Тестування на Порталі	1	1
1.4	<i>Тема 4</i>		
	Робота на практичних заняттях	1	1
	Виконання завдань для самостійної роботи	1	1
	Тестування на Порталі	1	1
1.5	<i>Тема 5</i>		
	Робота на практичних заняттях	1	1
	Виконання завдань для самостійної роботи	1	1
	Тестування на Порталі	1	1
1.6	<i>Тема 6</i>		
	Робота на практичних заняттях	2	2
	Виконання завдань для самостійної роботи	2	2
	Тестування на Порталі	2	2
1.7	<i>Тема 7</i>		
	Робота на практичних заняттях	2	2
	Виконання завдань для самостійної роботи	2	2
	Тестування на Порталі	2	2
1.8	<i>Тема 8</i>		
	Робота на практичних заняттях	2	2
	Виконання завдань для самостійної роботи	2	2
	Тестування на Порталі	1	1
1.9	<i>Тема 9</i>		
	Робота на практичних заняттях	1	1
	Виконання завдань для самостійної роботи	1	1
	Тестування на Порталі	1	1
1.10	<i>Тема 10</i>		
	Робота на практичних заняттях	1	1

	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
	Виконання завдань для самостійної роботи	1	1
	Тестування на Порталі	1	1
1.11	<i>Тема 11</i>		
	Робота на практичних заняттях	1	1
	Виконання завдань для самостійної роботи	1	1
	Тестування на Порталі	1	1
1.12	<i>Тема 12</i>		
	Робота на практичних заняттях	1	1
	Виконання завдань для самостійної роботи	1	1
	Тестування на Порталі	1	1
1.13	<i>Тема 13</i>		
	Робота на практичних заняттях	1	-
	Виконання завдань для самостійної роботи	1	2
	Тестування на Порталі	1	1
1.14	<i>Тема 14</i>		
	Робота на практичних заняттях	1	-
	Виконання завдань для самостійної роботи	1	2
	Тестування на Порталі	1	1
1.15	<i>Додаткові бали</i>	10	10
2	Підсумковий семестровий контроль (письмова екзаменаційна робота)	40	40
2.1	Завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування)	30	30
2.2	Завдання на оцінювання практичних навичок (ситуаційне завдання)	10	10
3	Оцінка з дисципліни	100	100

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС. Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

6.1. Основні джерела інформації

1. Корнеєв Ю. В. Трудове право України: Навч. посіб. / Ю. В. Корнеєв. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 112 с.
2. Трудове право : підручник / [О. М. Ярошенко, С. М. Прилипко, А. М. Слюсар та ін.] ; за заг. ред. О. М. Ярошенка. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2019. – 544 с.

6.2. Додаткові джерела інформації

3. Трудове право України [текст] підручник / За загальною редакцією М. І. Іншина, В. Л. Костюка, В. П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 472 с.
4. Трудове право України: підручник / С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко, І. П. Жигалкін та ін. – Харків : Право, 2014. – 760 с.